

1919	194.110.696 Mark
1920	437.293.589 —
1921	686.489.230 —

De ekstraordinære Udgifter udgør en Trediedel af Budgettet.

Møntsystem. Det lovlige Betalingsmiddel er Østmarken, der stammer fra den tyske Besættelse, og den tyske Mark, der cirkulerer til Pari. Hidtil har den litauiske Stat ikke selv haft Seddelbanker. Tyskland benyttede denne Situation, og paaførte Litauen store Tab ved en for stor Mængde Seddelpenge, der paafulgtes af Markens Fald. Den litauiske Regering er ved at organisere sin egen Seddelbank. Mønsteret for denne Banks Love skal være Lovene for Banque Nationale i Belgien, med den Forskel, at en Trediedel af Kapitalen skal tegnes af Udlændinge, en Trediedel af litauiske Borgere og en Trediedel af Staten. Samtidig med Organisationen af Emmissionsbanken er der Underhandlinger i Gang med Tyskland om Likvidation af tyske Penge i Litauen og om Refundering af de Tab, der er paaført Litauen.

Problemer angaaende økonomisk Genrejsning. Det første og vigtigste Problem for Litauen er at komme af med de værdiforringede Østmark med alle disses daarlige Konsekvenser, og bringe det økonomiske Liv paa en sund Basis.

Oprettelsen af Seddelbanken med alle de nødvendige Garantier mod Værdiforringelse vil være det første Skridt i den Retning. I Betragtning af at Litauen endog for Øjeblikket kan klare sig og kan opvise en aktiv Handelsbalance, kan det nævnte Problem løses uden alt for store Vanskeligheder.

Det næstvigtigste er Transportspørgsmaalet. De nuværende Jærnbaner trænger sørgeligt til rullende Materiel, der skal gøres meget i Retning af at genopbygge Broer, Stationer, Jærnbaneværksteder. Flere nye Linier maa øjeblikkelig oprettes.

Man faar ikke den fulde Fordel af Landets økonomiske Hjælpkilder uden at gøre ordentlig Brug af Vandløbene, og dette nødvendiggør Regulering af Flodkanaler, Anlæggelse af passende Landingspladser o. s. v. Dette kan ikke gøres, uden der opnaas udenlandsk Kredit for et langt Tidsrum.

Det falder af sig selv, at Landets økonomiske Genrejsning ikke kan gennemføres, for det første før der er etableret en varig Fred, for det andet før Litauen faar fri Adgang til Havet, hvilket betyder, at Litauen faar Memel, den eneste Havnestad i Litauen, og Vilnaomraadet med Byen Vilna, Litauens ældgamle og eneste Hovedstad.

Nærværende Beretning er modtaget fra den litauiske Legation i København.

Red.

Literaturanmeldelser.

Erland Nordenskiöld: The Copper and Bronze Ages in South America. Göteborg 1921.

Med denne Bog har Dr. Erland Nordenskiöld føjet et nyt og betydningsfuldt Led til sin Serie »Comparative ethnological studies«, som allerede forud har bragt vægtige Bidrag til Sydamerikas Kulturhistorie. Hvad der giver Erland Nordenskiölds Arbejder en grundlæggende Betydning, er ikke alene hans omfattende Viden, der ikke lader nogen Kilde til Oplysning om Sydamerikas Indianere være ubenyttet, men tillige hans udmærkede Metode. Kulturformernes geografiske Udbredelse, der i nyere etnologisk Forskning har vist sig at være et frugtbart Middel til relativ Tidsbestemmelse, udnytter E. N. med Energi og Omhu, idet han søger at tilvejebringe en detailleret Viden om Formernes Udbredelse og ikke, saaledes som nogle Kolleger, lader sig friste til altfor hastige Slutninger angaaende Formernes Samhørighed i »Kulturkredse«. Og han forsømmer ikke de andre Veje til relativ Tidsbestemmelse, der staar os aabne, saasom den typo-

logiske Metode, skønsom Brug af Fundomstændigheder, historiske Vidnesbyrd m. m. Hans Arbejde om Kobberalderen og Bronzealderen i Sydamerika viser en Evne til at benytte arkæologisk Materiale, som desværre langtfra er almindelig blandt Etnografer. I Virkeligheden har denne Afhandling i Følge Emnets Art en rent arkæologisk Karakter og er med Føje tilegnet Sveriges store Arkæolog Oscar Montelius.

En Redegørelse for Afhandlingens Resultater kan ikke gives i en kort Anmeldelse; kun de vigtigste kan her omtales. Det viser sig, at der i Sydamerika maa skelnes mellem en Kobberalder og en Bronzealder. At opfatte Bronzefundene som beroende paa tilfældige naturlige Indblandinger af Tin i Kobberet gaar ikke an. Der foreligger nu talrige Analyser, hvoraf et stort Antal er foretagne af eller paa Foranledning af Erland Nordenskiöld, og disse giver fuld Sikkerhed for, at der med Hensigt er blevet blandet Tin i Kobberet over en stor Del af det vestlige Sydamerika. At man i de fleste Tilfælde finder, at Tinmængden er betydelig mindre end

10%, kan bero paa, at Indianerne muligvis har været vidende om, at Bronze med et forholdsvis ringe Tinindhold lettere lader sig koldhamre og derigennem kan opnaa en meget betydelig Haardhed, hvilket bekræftes ved Undersøgelser af Axel Hultgren. Den betydelige Variation i Tinindholdet finder formentlig sin Forklaring dels deri, at man ikke ejede Midler til nøje at maale de Metalmængder, der blandedes sammen, dels ogsaa deri, at udslidte Bronzeredskaber ved Omsmelting mistede en Del af deres Tinindhold; dette sidste Forhold kunde ogsaa forklare det Faktum, at der i nogle Tilfælde kun er fundet smaa Mængder (mindre end $\frac{1}{2}\%$) Tin i Bronzen. Det maa erindres, at Kobbermalm i Sydamerika har en langt videre Udbredelse end Tinmalm. Indenfor det sydamerikanske Bronzeomraade forekommer Tinmalm kun i Bolivia og Argentina i synderlige Mængder. Ved Carabuco nær Titicaca Søen blev der i Inca-Tiden brudt Tinmalm. Dette Forhold forklarer, at Bronzegenstande er særlig hyppige i det nordvestlige Bolivia og sydlige Peru, medens der i den nordligste Del af det gamle peruanske Kulturomraade findes forholdsvis mange Genstande af rent Kobber og faa af Bronze.

At der forud for Bronzealderen maa være gaaet en Kobberalder, synes paa Forhaand indlysende; og det er lykkedes Nordenskiöld at paavise, at Bronzegenstandene tilhører relativt sene Typer — selv om der ogsaa findes Kobbergenstande af ung Type, idet man er vedblevet med lejlighedsvis at anvende ublandet Kobber, ogsaa under Bronzealderen. Ved Bestemmelsen af Formernes relative Alder er det lykkedes at drage Nytte af de Afbildninger af Metalgenstande o. l., som findes paa peruanske Tekstiler og Lerkar, hvis kronologiske Plads tidligere er blevet paavist, navnlig ved Max Uhles Undersøgelser. Endvidere har Formernes geografiske Udbredelse givet Oplysninger; i Almindelighed synes det, at saadanne Former, hvis Udbredelse falder sammen med Inca-Rigets Udstrækning ved Spaniernes Komme, er yngre end de mere lokale Former. Endelig har ogsaa den typologiske Metode givet gode Resultater. Af særlig Interesse er det, at Skafthuløksen i Sydamerika viser sig at være opstaaet ad to forskellige Veje, dels ud fra en Prototyp, hvor Øksebladet var fastgjort til Skafthet ved et Stykke raa Hud, dels ved Omdannelse af det morgenstjerneformede Køllehoved. Med Rette fremhæver Nordenskiöld, at dette er tilstræk-

keligt Bevis for, at Skafthuløksen er opstaaet i Sydamerika, og altsaa ikke skyldes Laan udefra — og at det er gennem saadanne typologiske Undersøgelser, vi maa afgøre de i Etnologien stadig opdukkende Spørgsmaal, hvorvidt Ligheder beror paa Laan eller paa parallel Udvikling.

Bronzetekniken synes at være opstaaet i Eggen omkring Titicaca Søen, rimeligvis allerede før Inca Tiden, og har herfra bredt sig til Perus Kystegne og Ecuador. Om Anledningen til, at Bronzetekniken opstod, fremsætter Nordenskiöld den interessante Formodning, at Indianerne kan have blandet Tin i Kobberet for at give det en gylden Farve.

De sydamerikanske Kobber- og Bronzesager har deres Prototyper i Genstande af Sten, Træ, Ben etc., hvilket tyder paa, at den sydamerikanske Kobberalder og Bronzealder er udviklede paa Grundlag af den forudgaaende Stenalder. Til Trods for enkelte ret paafaldende Ligheder mellem den gamle Verdens og Sydamerikas Bronzekulturer er der foreløbig ingensomhelst Grund til at antage nogen Sammenhæng.

Spørgsmaalet om en eventuel Forbindelse mellem den sydamerikanske og den mexicanske Kobber og Bronzeteknik venter endnu paa sin Løsning og er, som Nordenskiöld fremhæver, et Problem af stor Rækkevidde for det gamle Amerikas Kulturhistorie.

Gudmund Hall.

La Syrie par Dr. George-Samn  med 30 Fotografier og 6 Kort. Edition Bossard. Paris 1921, 8°. 733 S.

Forfatteren til dette Værk er Generalsekretær ved den syriske Centralkomité og har som saadan erhvervet sig et enestaaende Kendskab til disse Landsdele. Skrevet, som Værket er, efter Verdenskrigen kan det naturligvis ikke undgaas, at det med Frankrigs Interesse for Syrien er præget af Politik, særlig gælder det det lange Forord af Syriens, Chekri Ganem. Men det kan heller ikke nægtes, at Frankrig har præsteret en betydelig Indsats her i Civilisationens Tjeneste, og fransk Sprog og Tankegang nyder megen Respekt i disse Egne. Dog her har vi kun de geografiske Interesser at varetage, og det skal da straks siges, at Dr. Samn s Værk er en ganske fortræffelig Enkyklopedi over